

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ประคองเกียรติ อ่องสมบูรณ์
ประจำสำนักงานปฏิบัติการจักษุความมั่นคงภายในกองทัพบก

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2564

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

โดย พันเอก ประคองเกียรติ อ่องสมบูรณ์

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ตูลธร นวพิตร

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2564 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

(มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

ประธานกรรมการ

(ตูลธร นวพิตร)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตยา สิ้นเฮวี่)

พันเอก

กรรมการ

(สติตย์พันธ์ ประกอบผล)

พันเอกหญิง

กรรมการ

(ธนิตา วงษ์จินดา)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พินเอก ประคองเกียรติ อ่องสมบูรณ์
เรื่อง	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
วันที่	กันยายน 2564 จำนวนคำ: 6,912 จำนวนหน้า: 22
คำสำคัญ	จังหวัดชายแดนภาคใต้, กฎหมายพิเศษ
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 งานวิจัยฉบับนี้เป็นเอกสารวิจัยส่วนบุคคล (Individual research) ตามหลักการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งผลกระทบที่เกี่ยวข้อง, วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชกำหนดฯ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชกำหนดฯ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและนำสันติสุขกลับมาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างยั่งยืน ภายใต้บริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมต่อไป

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Prakongkiat Ongsomboon
TITLE: Guidelines for Solving Special Law Enforcement Problems in the Southern Border Provinces : A Case Study of the Emergency Decree on Public Administration in emergency Situations 2005.
DATE: September 2021 **WORD COUNT:** 6,912 **PAGES:** 22
KEY TERMS: Southern Border Provinces, Special Law
CLASSIFICATION: Unclassified

Guidelines for solving special law enforcement problems in the southern border provinces: a case study of the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations, B.E. 2548

This research is an individual research document based on the principles of research.

Strategic Have research objectives to analyze the problem condition and the cause of enforcement Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations, B.E. 2548 in the Southern Border Provinces Including relevant impacts, analyzes the strategic environment

That resulted in solving problems in enforcement of the Royal Decree And suggest guidelines for solving problems enforcing the Royal Decree To achieve fairness and bring peace back to the southern border provinces sustainably under the context of multicultural society.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน ที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ พันเอก ตุลธร นวพิตร พันเอก สติത്യพันธ์ ประกอบผล และ พันเอกหญิง ธนิตา วงษ์จินดา ที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล รวมถึงตรวจสอบต้นฉบับอย่างละเอียดจนทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ นอกเหนือจากข้อเสนอแนะทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยแล้ว ยังได้รับกำลังใจและคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ยิ่ง ส่งผลให้การทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมายของทางราชการเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตยา สีนธาว์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาสับสนุนข้อมูลและแนวความคิดที่มีประโยชน์ต่อการทำวิจัยฉบับนี้ รวมถึง พลตรี มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้ผู้วิจัยได้จัดทำวิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รักที่คอยเป็นกำลังใจในการทำวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จสมบูรณ์ ได้สมตามความมุ่งหวัง ความดีอันเกิดจากผลงานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทุกท่านด้วยความเคารพรัก และหวังว่าเอกสารวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดีต่อวิทยาลัยการทัพบกและประเทศชาติสืบไป

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
วิธีการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	6
การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์.....	9
การวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา.....	13
การวิเคราะห์แนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา.....	16
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	18
บทที่ 4 บทสรุป	20
สรุปผลการวิจัย	20
ข้อเสนอแนะ	21
เอกสารอ้างอิง	23
ประวัติผู้วิจัย	24

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของไทยมีมายาวนานกว่าทศวรรษ เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนละเอียดอ่อนและมีความเชื่อมโยงกันในหลายมิติ มีผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บจากเหตุการณ์รุนแรงในห้วงที่ผ่านมากกว่าหมื่นราย เป็นการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรง ผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ที่ต้องการแบ่งแยกดินแดน นำเงื่อนไขเรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มาลายูและประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี มาขยายผลในการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดบรรยากาศความน่ากลัว สร้างความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังปรากฏปัญหาใหม่ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ปัญหายาเสพติดและปัญหาภัยแทรกซ้อนอื่นๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงให้มีการสร้างสถานการณ์ความรุนแรง โดยมีเป้าหมายให้เกิดความสูญเสียต่อเจ้าหน้าที่รัฐ พื้นที่ทางเศรษฐกิจและความสงบสุขในชุมชนเมือง เพื่อไม่ให้เกิดการกระจายการพัฒนา นอกจากนี้ปัญหาโครงสร้างทางสังคมในพื้นที่ ยังก่อให้เกิดช่องว่างในเรื่ององค์ความรู้ การขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ ก่อให้เกิดปัญหาความแตกแยกทางความคิด ทศนคติ และความเชื่อมากขึ้น จนกลายเป็นความขัดแย้งทางสังคมและการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐ ที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องแก้ไขอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

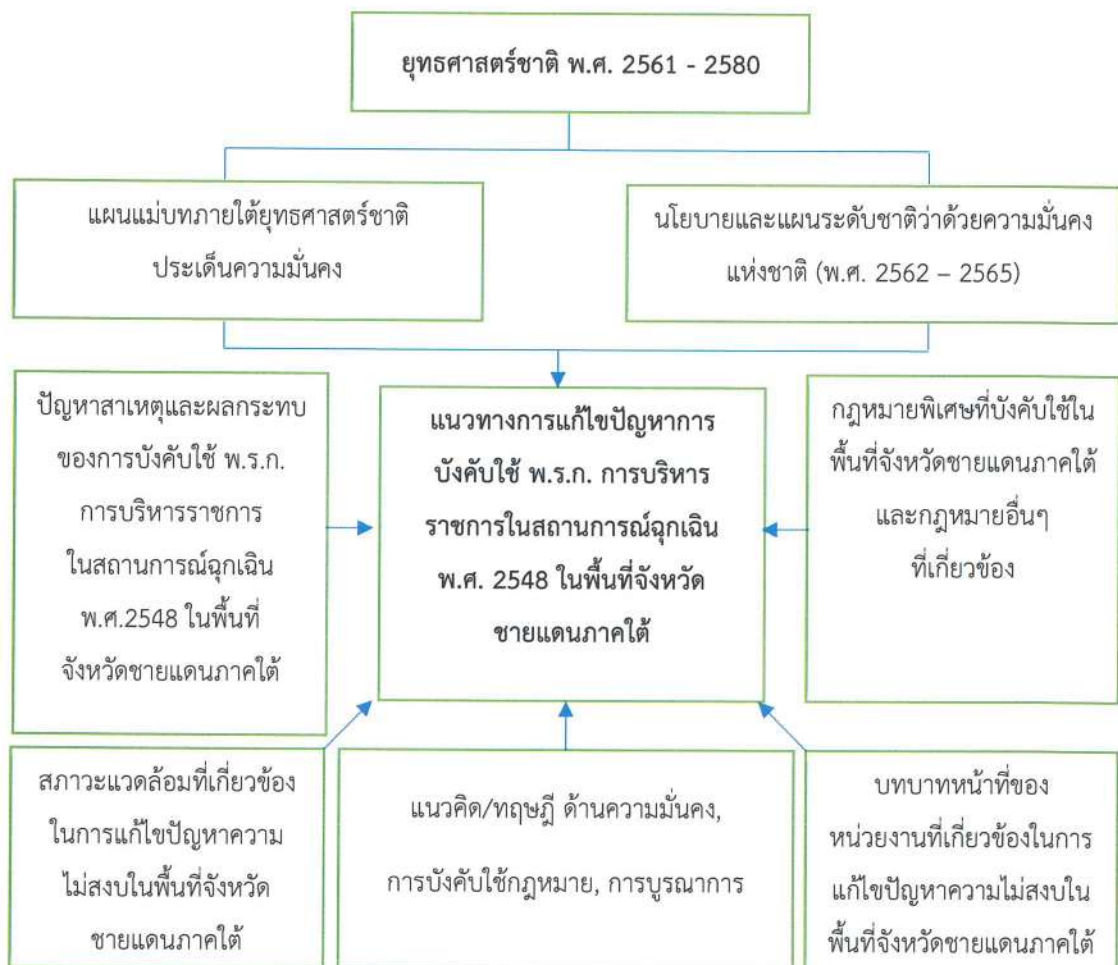
การแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประเด็นสำคัญที่ระบุในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ด้านความมั่นคง เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับประเทศที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไข โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะต้องดำเนินการตามแนวทางสันติวิธีในการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรงไปพร้อมกัน เพื่อสร้างความรัก ความสามัคคี และความสงบสุขของประชาชนในพื้นที่ ในด้านกระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้

กฎหมาย ปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการนำกฎหมายพิเศษมาบังคับใช้เพิ่มเติม จากกฎหมายปกติ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ 1. พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 เป็นกฎหมาย ความมั่นคงที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ทหารเป็นการเฉพาะ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันภัย ที่มาจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ 2. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เป็นกฎหมายความมั่นคงที่มีบทบัญญัติบางประการที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคล มีความเข้มข้นในการใช้อำนาจและมาตรการต่างๆ รองลงมาจากกฎอัยการศึก ทั้งนี้เพื่อให้ เจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองได้ใช้อำนาจร่วมกัน และ 3. พระราชบัญญัติการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายความมั่นคงที่เน้นการให้โอกาสแก่ผู้ต้องหา ที่กระทำความผิดที่กระทบต่อความมั่นคง เพราะหลงผิด รู้เท่าไม่ถึงการณ์และถูกชักจูง เข้าร่วม ขบวนการ ได้กลับตัว หันมาร่วมมือกับรัฐในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อไปการบังคับใช้ กฎหมายพิเศษเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือ เป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในการรักษาความสงบสุขให้แก่ประชาชน ในกรณีที่เครื่องมือปกติไม่ สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนผลเสียคือ มักจะถูกฝ่ายผู้ที่เสียผลประโยชน์จากการ บังคับใช้กฎหมายหรือฝ่ายการเมืองตรงข้ามรัฐบาลหรือแม้แต่ประชาชนทั่วไป หยิบยกมาเป็นประเด็น ร้องเรียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคง โดยเฉพาะในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การทำร้ายร่างกายหรือทรมานผู้ต้องสงสัย ขณะถูกควบคุมตัวและดำเนินกรรมวิธีซักถาม ตามกฎหมายพิเศษ ณ ศูนย์ซักถามฯ จนบางรายถึงขั้นเสียชีวิตก็มี และยังมีกรณีอื่นๆ อีกจำนวนมาก ที่มีการรายงานผลกระทบต่อประชาชนจากการบังคับใช้กฎหมายพิเศษของเจ้าหน้าที่ ทำให้การบังคับ ใช้กฎหมายพิเศษเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดแรงต้านจากกลุ่มผู้ไม่หวังดีและประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า 1. สภาพปัญหาและ สาเหตุการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ เป็นอย่างไรและส่งผลกระทบอย่างไรบ้าง 2. สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผล ต่อการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอะไรบ้าง และ 3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้ พระราช กำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งผลกระทบที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. ขอบเขตการวิจัย ขอบเขตด้านเนื้อหา ค้นคว้า วิเคราะห์สภาพปัญหา วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผล และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาและผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอบเขตด้านระยะเวลา จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในห้วงเดือน มกราคม - มีนาคม 2564

2. แหล่งข้อมูลเอกสารสืบค้นข้อมูล ได้แก่

2.1 เอกสารราชการของหน่วยงานความมั่นคง เช่น สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า

2.2 เอกสารกฎหมาย ได้แก่ พ.ร.บ. ฎอัยการศึก พ.ศ. 2457, พ.ร.ก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548, พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551

2.3 เว็บไซต์เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคง, การบังคับใช้กฎหมาย, การบูรณาการการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนการดำเนินการ

กิจกรรม/เวลา	ธ.ค. 63	ม.ค. 64	ก.พ. 64	มี.ค. 64	เม.ย. 64	พ.ค. 64
1. การพัฒนาและการเสนอโครงร่างวิจัย	←→					
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล		←→		→		
3. การวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล				←→	→	
4. การสรุปผลการวิจัย					←→	
5. การเขียนรายงานการวิจัย					←→	→
6. การนำเสนอผลการวิจัย						←→

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพปัญหาและสาเหตุการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งผลกระทบที่เกี่ยวข้อง
2. ทำให้ทราบสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ทำให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
4. ทำให้ได้องค์ความรู้ แนวทางในการพัฒนาการแก้ไขปัญหาลดผลกระทบต่อประชาชนสามารถนำไปใช้ต่อยอดขยายผลในการพัฒนาแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษอื่นๆ เพื่อแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในอนาคตต่อไป

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Thinking) เป็นแนวทาง เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหา และสาเหตุ การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา และการวิเคราะห์ทางแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา มีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุ

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุ โดยยึดหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 ที่บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย” ทั้งนี้ เป็นการมองปัญหาเชิงระบบวิเคราะห์ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ภายในระบบ และบทบาทของผู้ปฏิบัติ (Actor) ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงปัญหาและสาเหตุได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านกฎหมาย

1.1 บทบัญญัติในกฎหมายเป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหา เนื่องจากมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

1.1.1 มาตรา 16 บัญญัติว่า “ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ไม่อยู่ในบังคับ ของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง”

ผลการวิเคราะห์ เป็นการจำกัดองค์การในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจำกัดการควบคุม ตรวจสอบการใช้อำนาจโดยฝ่ายตุลาการ

1.1.2 มาตรา 17 บัญญัติว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ พนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชกำหนดนี้ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการระงับหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหาย จากทางราชการตามกฎหมายว่า ด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่”

ผลการวิเคราะห์ เป็นการจำกัดกระบวนการในการตรวจสอบความรับผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน

1.2 ด้านการประกาศใช้กฎหมาย มีบทบัญญัติในกฎหมายซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญ ของปัญหา เนื่องจากขั้นตอนการปฏิบัติในการประกาศใช้กฎหมายไม่สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

1.2.1 มาตรา 6 บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน (กบฉ.) ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม, ปลัดกระทรวงการ ต่างประเทศ, ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ปลัดกระทรวง มหาดไทย, ปลัดกระทรวงยุติธรรม, ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ, อัยการสูงสุด, ผู้บัญชาการทหารสูงสุด, ผู้บัญชาการทหารบก, ผู้บัญชาการทหารเรือ, ผู้บัญชาการทหาร อากาศ, ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ, อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดีกรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการ และเลขานุการ...”

ผลการวิเคราะห์ การใช้อำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็น การใช้ดุลยพินิจโดยการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงและการประเมินสถานการณ์จากข้อมูลของ หน่วยงานด้านความมั่นคงเพียงด้านเดียวอาจไม่ครอบคลุมและเพียงพอ

1.2.2 มาตรา 5 วรรคสอง บัญญัติว่า “การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรี กำหนด แต่ต้องไม่เกินสามเดือนนับแต่วันประกาศ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลา ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศขยายระยะเวลาการใช้บังคับ ออกไปอีกเป็นคราวๆ คราวละไม่เกินสามเดือน”

ผลการวิเคราะห์ การขยายระยะเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน กำหนดครั้งละไม่เกิน 3 เดือน หากมีความจำเป็นต้องบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวต่อไป กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร จึงเป็นการปิดกั้นการใช้อำนาจขององค์กรอื่นๆ ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐสภา หรือฝ่ายนิติบัญญัติ ทำให้ขาดการตรวจสอบ ถ่วงดุล การใช้อำนาจของรัฐโดยสิ้นเชิง

2. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญของปัญหา ดังนี้

2.1 มาตรา 9 บัญญัติว่า ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็ว หรือ ป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด...”

2.2 มาตรา 11 บัญญัติว่า “ในกรณีที่สถานการณ์ฉุกเฉินมีการก่อการร้าย การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไข ปัญหาให้ยุติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันที่ ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินนั้นเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง...”

ผลการวิเคราะห์ การให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐเพิ่มมากขึ้นตาม พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เป็นปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ ในห้วงที่ผ่านมา เพราะขาดมาตรการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

2.3 มาตรา 12 บัญญัติว่า “ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามประกาศในมาตรา 11 (1) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และต้องควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานีดำรวจ ที่คุมขังทัณฑสถานหรือเรือนจำ

ผลการวิเคราะห์ การจับกุมและการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นการละเมิดสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะขาดการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในการออกหมายจับ ซึ่งเป็นมาตรการบังคับที่กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ตามทฤษฎี STEEP-M ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านสังคม (Social) 2. ด้านเทคโนโลยี (Technology) 3. ด้านเศรษฐกิจ (Economics) 4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) 5. ด้านการเมือง (Politics) และ 6. ด้านการทหาร (Military) โดยมีผลการวิเคราะห์ฯ ดังนี้

1. ด้านสังคม

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกภายใต้สังคมที่เป็นพลวัต ส่งผลต่อพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมโลก ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทัศนคติ ความเชื่อ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล การเรียนรู้และการบริโภคในรูปแบบต่างๆ และส่งผลกระทบเชิงลบคือ องค์กรระหว่างประเทศบางองค์รพยายามแทรกแซงการแก้ไขปัญหาคความสงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำรายงานให้องค์กรสหประชาชาติ (UN) เพื่อยกระดับเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าสู่เวทีสากล

รัฐบาลให้ความสำคัญการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดเป็นประเด็นสำคัญในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ด้านความมั่นคง เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับประเทศที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไข ส่งผลกระทบเชิงบวก คือ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้อย่างกว้างขวางผ่านสื่อเทคโนโลยี เป็นการ

สร้างโอกาสทางการศึกษาให้สังคมไทยสามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งข้อมูลทั่วโลก และส่งผลกระทบเชิงลบคือ ความแตกต่างของวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของการนับถือศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้มีการแบ่งแยกกลุ่มชน เพื่อการปกครองที่เป็นอิสระ ซึ่งจะแตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม จากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชน ในพื้นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะและชัดเจน การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม และส่งผลกระทบเชิงลบคือ มีกลุ่มคนบางกลุ่มที่มีอุดมการณ์ในการแบ่งแยกดินแดน โดยอาศัยความแตกต่างทางขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ เป็นเครื่องมือ

2. ด้านเทคโนโลยี

ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลของโลกกับการดำรงชีวิต นวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนมากยิ่งขึ้น และส่งผลกระทบเชิงลบคือ ทำให้เกิดการจารกรรมข้อมูลธุรกิจหรือข้อมูลส่วนบุคคล

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Economy) โดยการนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับผลผลิตมวลรวมของประเทศให้ทันกับโลกในยุคปัจจุบัน ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความบันเทิง การเร่งพัฒนาความรู้ การสร้างความตระหนักด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับทุกภาคส่วน และส่งผลกระทบเชิงลบคือ สังคมไทยยังขาดภูมิคุ้มกันในการบริโภคผ่านสื่อเทคโนโลยีและมีแนวโน้มของการเป็นสังคมวัตถุนิยมสูงขึ้น

กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการก่อเหตุรุนแรง โดยมีการนำโทรศัพท์เคลื่อนที่มาประกอบเป็นระเบิดแสวงเครื่อง ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ หน่วยงานความมั่นคงกำหนดมาตรการการลงทะเบียนซิมการ์ดโทรศัพท์เคลื่อนที่ ระบบยืนยันตัวตน รวมถึงมีการจัดเก็บ DNA ผู้ที่

เข้ารับการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเก็บไว้เป็นฐานข้อมูลกลางบุคคล และส่งผลกระทบเชิงลบคือ กลุ่มผู้เสียผลประโยชน์จากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว กล่าวหา ร้องเรียน และโจมตีรัฐอยู่เสมอว่า ละเมิดสิทธิมนุษยชนและเป็นการเลือกปฏิบัติกับประชาชนเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ซึ่งแตกต่างกับพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย

3. ด้านเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การก่อตัวของเศรษฐกิจใหม่ที่มีจีนเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค แต่จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ระบบเศรษฐกิจทั่วโลกชะลอตัว ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ ประเทศไทยต้องดำเนินนโยบายการค้าในเชิงรุก ทั้งการหาตลาดเพิ่มและการผลักดันให้ผู้ผลิตในประเทศปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ และส่งผลกระทบเชิงลบคือ การชะงักงันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศไทยจะค่อยๆ เติบโตอย่างช้าๆ เนื่องจากได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ การออกนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เกิดการบริโภคสินค้าบริการ และส่งผลกระทบเชิงลบคือ กลุ่มธุรกิจในประเทศที่ได้รับผลกระทบอันดับแรกและหนักที่สุด ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรม

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ชายแดน พึ่งพาภาคการเกษตรเป็นหลัก ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ รัฐบาลให้ความสำคัญการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดทำโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และส่งผลกระทบเชิงลบคือ ภาคการประมง อุตสาหกรรมยางพารา น้ำมันปาล์ม ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของราคา และการเลิกจ้างงานแรงงานไทยในประเทศมาเลเซียช่วงสถานการณ์โควิด

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมโลก เกิดจากจำนวนประชากรมนุษย์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการใช้ทรัพยากรปริมาณสูงขึ้น ส่งผลกระทบเชิงบวกคือ สามารถคิดวิเคราะห์สาเหตุ เพื่อวางแผนป้องกันภัยธรรมชาติ การบริหารจัดการ พัฒนาและรักษา

สิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมมากขึ้น เกิดสภาวะโลกร้อนและภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนวิถีชีวิตของท้องถิ่นและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกคือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยได้ถูกนำมาใช้เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ ความเสื่อมโทรมของป่าไม้ก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยหรือภัยแล้งที่รุนแรง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งลดความอุดมสมบูรณ์ลง

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกคือ เป็นพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำการเกษตรเป็นอย่างยิ่ง และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ ทรัพยากรธรรมชาติถูกปล่อยปละละเลย ไม่มีแนวทางการร่วมมือในการดูแลรักษาที่ชัดเจน

5. ด้านการเมือง

ความขัดแย้งอย่างต่อเนื่องระหว่างสองมหาอำนาจได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน โดยจีนพยายามเข้ามามีบทบาทขยายอิทธิพลทางทะเลอย่างต่อเนื่อง การเสนอโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขุดคลองไทยในพื้นที่ภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกคือ การได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ ต่างประเทศอาจมีการแทรกแซงหรือมีการนำเสนอข้อมูลที่บิดเบือน เพื่อการยกระดับเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าสู่เวทีสากล

การเมืองไทยที่นับว่าเป็นจุดสำคัญแห่งปีคือ การเคลื่อนไหวของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่นำเสนอประเด็นข้อเรียกร้อง การเคลื่อนไหวที่ออกมาหลากหลายกลุ่มทุกภูมิภาค ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกคือ การดำรงชีวิตของประชาชนและความเชื่อมั่นของนานาประเทศ รวมทั้งความสงบสุขของสังคมไทยในภาพรวม และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจเป็นจุดอ่อนและเป็นโจทย์ที่สำคัญของรัฐบาลต้องเร่งแก้ไข

สถานการณ์การเมืองในห้วงที่ผ่านมาตั้งแต่รัฐประหาร พ.ศ. 2557 จนถึงการเลือกตั้งเมื่อ พ.ศ. 2562 ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกคือ ประชาชนรุ่นใหม่มีแนวคิดทางการเมืองที่เป็นอิสระ ไม่ยึดติดกับการเมืองหรือพรรคการเมืองเดิมๆ อีกต่อไป และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ

พรรคการเมืองบางพรรคมีแนวคิดในการเสนอรูปแบบการปกครองที่น่าจะเหมาะสมกับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

6. ด้านการทหาร

การแข่งขันในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจระหว่างสหรัฐฯ กับจีน ที่ขยายขอบเขตมากขึ้นในทุกภูมิภาค ในรูปแบบของการใช้พลังอำนาจทางทหารเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของตน ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกคือ เกิดความร่วมมือระหว่างกันของนานาประเทศ ซึ่งเป็นตัวเร่งกระตุ้นให้ทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเชิงรุก และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ การบีบคั้นให้ต้องเลือกข้างใดข้างหนึ่ง โดยการกดดันทางด้านการให้ความช่วยเหลือทางด้านการทหาร และด้านอื่นๆ บทบาทของกองทัพไม่เพียงแต่ป้องกันประเทศ หากแต่รวมไปถึงบทบาทในการพัฒนาประเทศ ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกคือ กองทัพไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัต และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ งบประมาณทางการทหารที่เพิ่มขึ้นทุกปี จึงถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นโจมตีทางการเมือง

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) มีภารกิจในวางแผนอำนวยการ ควบคุม ประสานงาน และการสนับสนุน บูรณาการการใช้อำนาจร่วมพลเรือน ตำรวจ ทหาร อาสาสมัครรูปแบบต่างๆ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำลังภาคประชาชน และภาคประชาสังคม เพื่อป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกคือ นโยบายการควบคุมพื้นที่อย่างเข้มข้น รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยและผู้ต้องหาได้จำนวนมาก ทำให้สถิติการก่อเหตุลดลงอย่างเห็นได้ชัด และส่งผลกระทบต่อเชิงลบคือ เจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหาว่าบังคับใช้กฎหมายพิเศษเกินความจำเป็น ไม่สมควรแก่เหตุและมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน

การวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำหลักทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ ได้แก่ หลักนิติธรรม, หลักนิติรัฐ, หลักการแบ่งแยก

อำนาจ และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ โดยขอเสนอการวิเคราะห์ ทางเลือกในการแก้ไขปัญหานี้ จำนวน 4 ทางเลือก ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การแก้ปัญหาโดยใช้หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม (Rule of Law) โดย AV. Dicey (ค.ศ.1835 ถึง 1922) นักกฎหมายรัฐธรรมนูญ ของอังกฤษ กล่าวว่า บุคคลทุกคนย่อมเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย บุคคลไม่ว่าจะ ในชนชั้นใดย่อมต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายปกติธรรมดาของแผ่นดิน (The ordinary law of the land)

ผลการวิเคราะห์ บทบัญญัติใน พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ควรจะมีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาให้เป็นตามหลักนิติธรรม เช่น มาตรา 16 ต้องให้ บุคคลที่ได้รับผลกระทบต้องสามารถทำคำร้องขอความช่วยเหลือต่อศาลปกครองที่มีเขต อำนาจได้ให้เป็นคดีทางปกครอง และควรจะมีการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน และมาตรา 17 ต้องไม่มีการยกเว้นโทษเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออาชญากรรมระหว่างประเทศ

ทางเลือกที่ 2 การแก้ปัญหาโดยใช้หลักนิติรัฐ

หลักนิติรัฐ (Robert Von Mohl, Carl Welcker และ Johann Christoph Fisher Von Aretin นักคิดชาวเยอรมัน) กล่าวว่า รัฐที่ปกครองโดยกฎหมายที่มีความยุติธรรมที่รัฐสภา ตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญ และองค์ประกอบในทางเนื้อหาจะต้องมีการประกันสิทธิเสรีภาพ ขั้นพื้นฐานของประชาชน ต้องกระทำการด้วยความยุติธรรม ถูกต้อง และพอสมควรแก่เหตุ ผลการวิเคราะห์ การให้อำนาจพิเศษแก่ฝ่ายบริหาร เพื่อแก้ไขสถานการณ์อันมีความจำเป็น รีบด่วนที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นสิ้นสุดลง หากมีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาการประกาศใช้กฎหมายพิเศษต่อไปอีก จะต้องได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา เนื่องจากรัฐสภาเป็นองค์กรที่มีความเชื่อมโยง กับประชาชนมากที่สุด

ทางเลือกที่ 3 การแก้ปัญหาโดยใช้หลักการแบ่งแยกอำนาจ

หลักการแบ่งแยกอำนาจ มองเตสกีเออ (Montesquieu) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส (ค.ศ. 1689 - 1755) ได้เสนอแนวคิดในการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น

3 อำนาจ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ, อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เพื่อทำให้เกิดดุลยภาพของอำนาจไม่ให้มีการผูกขาดอำนาจอยู่ที่องค์กรใด องค์กรหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องสามารถควบคุม ตรวจสอบและยับยั้งการใช้อำนาจซึ่งกันและกันได้ ทั้งนี้เพราะทั้ง 3 อำนาจ มิได้มีการแบ่งแยกกันอย่างเด็ดขาด หากแต่มีการถ่วงดุลและคานอำนาจระหว่างกัน (check and balance)

ผลการวิเคราะห์ ควรกำหนดกลไกในการควบคุมตรวจสอบความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ ในสถานการณ์ฉุกเฉินจากองค์กรภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากฝ่ายตุลาการ ในการทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบเงื่อนไขการใช้อำนาจตามกฎหมาย ควบคุม ตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่อาจกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย และขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้หรือจากองค์กรภายนอก เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น

ทางเลือกที่ 4 การแก้ปัญหาโดยหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ (Supremacy of the Constitution) ซึ่งเป็นผลของ รัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ กฎหมายที่ออกตามอำนาจแห่งรัฐธรรมนูญหรือมีลำดับศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญ ไม่สามารถขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้ (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2556 : 143)

ผลการวิเคราะห์ การบังคับใช้กฎหมายพิเศษของเจ้าหน้าที่รัฐ มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหลายประการหรือการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐเพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายพิเศษที่ผ่านมา เพราะขาดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

การวิเคราะห์แนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์แนวทางใหม่ในแก้ไขปัญหา โดยพิจารณาจากศักยภาพ ชีตความสามารถ และทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งจากการที่รัฐบาลให้ความสำคัญการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดเป็นประเด็นสำคัญในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ด้านความมั่นคง เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับประเทศที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไข มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง รองรับ รวมถึงมีนโยบาย

และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562 - 2565 และกำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กอ.รมน.ภาค 4 สน. เป็นหน่วยงานหลักในระดับปฏิบัติการ ตามกลไกการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน้าที่รับผิดชอบในการบูรณาการงานด้านความมั่นคง งานด้านการพัฒนา งานอำนวยความสะดวก งานการเสริมสร้างความเข้าใจและแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็ง แต่เนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางด้านวัฒนธรรมซึ่งเป็นข้อจำกัด และการนำกฎหมายพิเศษมาบังคับใช้พื้นที่ยังเป็นจุดอ่อนในการแก้ไขปัญหาในห้วงที่ผ่านมา จึงควรเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข ร่วมสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา ดังนี้

การแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักพื้นฐานของกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยเป็นการใช้ทั้ง 4 ทางเลือกหลักทฤษฎีร่วมกัน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักนิติรัฐ หลักการแบ่งแยกอำนาจ และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ซึ่งทั้ง 4 หลักทฤษฎีนี้ได้ให้ความสำคัญบนพื้นฐานผลประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม เนื่องจากรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดมีความสำคัญต่อประชาชนเป็นอย่างมาก มีไว้เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน ตลอดจนถึงผลประโยชน์ของประชาชนด้วย นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ปกครอง ซึ่งเป็นหลักประกันไม่ให้ผู้ปกครองล่วงละเมิดในสิทธิอันชอบธรรมของประชาชน (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2556 : 15)

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากการเปรียบเทียบ แนวทางการปฏิบัติที่ดี (Good Practices) การใช้กฎหมายพิเศษของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศเยอรมนี (สมยศ จันทรสสมบัติ, 2560, น. 167-191) และรวมทั้งศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

แนวทางการปฏิบัติที่ดี (Good Practices) ของต่างประเทศ

ประเทศอังกฤษ

กฎหมายพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินสาธารณะได้บัญญัติไว้ในกฎหมายธรรมดา ระดับพระราชบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉิน ค.ศ. 2004 (Civil Contingencies Act 2004) ได้กำหนดให้รัฐสภา (House of Parliament) เป็นผู้ควบคุมการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยให้รัฐมนตรีอาวุโส (Senior Minister of the Crown)

ประเทศฝรั่งเศส

ระบบกฎหมายพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินสาธารณะจะปรากฏอยู่ในทั้งระดับรัฐธรรมนูญและระดับรัฐบัญญัติ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจะสามารถประกาศได้โดยรัฐบาล แต่การขยายระยะเวลาการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินออกไปอีกเกินกว่า 12 วันแรกเริ่ม จะต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐสภา

ประเทศเยอรมนี

ระบบกฎหมายพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินสาธารณะของประเทศเยอรมนี บัญญัติไว้ในกฎหมายพื้นฐาน (The German Basic Law) หรือรัฐธรรมนูญของประเทศ กฎหมายไม่ได้กำหนดขอบเขตระยะเวลาการสิ้นสุดของการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไว้ กฎหมายยอมให้สถานการณ์ฉุกเฉินดำเนินไปอย่างไม่มีกำหนด จนกระทั่งเสียงข้างมากของทั้งสองสภาจะลงคะแนนเพื่อที่จะยกเลิกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

การเปรียบเทียบกฎหมายพิเศษว่าด้วยการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉินของแต่ละประเทศ ซึ่งมีบริบททางสังคมและสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์แตกต่างกับประเทศไทย การให้อำนาจพิเศษแก่ฝ่ายบริหารเพื่อแก้ไขสถานการณ์อันมีความจำเป็นรีบด่วนที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งมีความร้ายแรงจนอาจกระทบต่อเอกราช ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศ ประชาชนได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจนไม่อาจใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข ให้อยู่ติงโดยเร็ว โดยอำนาจที่ว่านั้นจะสิ้นสุดลงตามระยะเวลาที่กฎหมายของแต่ละประเทศกำหนด หรือเมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นสิ้นสุดลง หากมีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาการใช้อำนาจต่อไปอีก จะต้องได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติ สอดคล้องกับผลการวิจัย แนวทางการแก้ไขปัญหการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ของผู้วิจัยที่เห็นว่า ประเด็นการกำหนดขอบเขตระยะเวลา การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินกรณีของประเทศไทย แม้กฎหมายจะกำหนดไว้คราวละไม่เกิน 3 เดือน แต่หากรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารเห็นว่า มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลา นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศ ขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราวๆ คราวละไม่เกิน 3 เดือนนั้น ควรได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติและควรมีการควบคุมตรวจสอบด้วย

ข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่สนับสนุน

เอกสารงานวิจัยเรื่อง การบังคับใช้กฎหมายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของมหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. 2554 จัดทำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรกฎ ทองชะโชค อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ได้แก่ ควรกำหนดให้หน่วยงานหน่วยงานหนึ่งเป็นเจ้าภาพในการบริหารจัดการในการบังคับใช้กฎหมาย ยกเลิกพื้นที่ประกาศใช้พระราชกำหนดฯ ควรให้ศูนย์มูลนิธิพัฒนาความมุสลิมหรือองค์กรเอกชนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วม และควรกำหนดรูปแบบการดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉพาะผู้หลงผิด

เอกสารงานวิจัยของ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2563 เรื่อง การบังคับใช้กฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 จัดทำโดย นายฉัตรชัย ศรีเมือง-กาญจนา ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีระบบการตรวจสอบและถ่วงดุล การใช้

อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ของฝ่ายบริหาร ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้น้อยที่สุด

เอกสารงานวิจัยเรื่อง กฎหมายว่าด้วยความมั่นคงภายในราชอาณาจักร : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และอังกฤษ จัดทำโดย คุณเนรัญชรา กอมะณี นักศึกษานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กฎหมายอื่นใดที่ใช้บังคับต่อประชาชน อันก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคแก่ประชาชน กฎหมายนั้นๆ อาจไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มีผลทำให้ขัดแย้งหรือบังคับใช้ไม่ได้หรือไม่เหมาะสมในปัจจุบัน

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ของผู้วิจัยมีผลการวิจัยสอดคล้องกับเอกสารงานวิจัยตามที่กล่าวมาแล้ว ในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ควรกำหนดให้มืองค์กรอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วม กฎหมายต่างๆ ที่จะใช้บังคับต่อประชาชนอันก่อให้เกิดความไม่เสมอภาค กฎหมายนั้นๆ จะต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและการขยายเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาให้ความสำคัญทั้งในแง่กฎหมาย อันเป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และในแง่ของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมถึงต้องมีระบบการตรวจสอบและการถ่วงดุลการใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษด้วย

บทที่ 4

บทสรุป

การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกยุติธรรม โดยการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกลไกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถูกกำหนดไว้ใน ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2580 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากข้อมูลระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ เอกสารกฎหมายต่างๆ และจากการวิจัยเอกสาร (Documentary research) รวมถึงข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย จึงทำให้ผู้วิจัยได้ทราบสภาพปัญหาและสาเหตุ ซึ่งเกิดจากปัญหาทางด้านกฎหมาย (บทบัญญัติ, การประกาศใช้กฎหมาย) และด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จากนั้นได้ทำการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ตามทฤษฎี STEEP-M ใน 6 ด้าน จนได้ทราบผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ ต่อมาได้วิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาโดยนำหลักทฤษฎีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักนิติรัฐ หลักการแบ่งแยกอำนาจ และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนุญ จนสุดท้ายผู้วิจัยได้องค์ความรู้หรือแนวทางใหม่คือ หลักพื้นฐานของกฎหมายรัฐธรรมนุญ โดยเป็นการใช้ทั้ง 4 หลักทฤษฎีร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชกำหนดฯ และจากการอภิปรายผลมีหลักฐานมาสนับสนุนคือแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Good Practices) ของต่างประเทศ และผลการวิจัยของผู้วิจัยยังสอดคล้องกับข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่สนับสนุน ทั้งนี้หากพิจารณาสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรายวัน อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายพิเศษยังคงมีความจำเป็นอยู่ สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะสถานการณ์ฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ระยะที่ 1 หน่วยงานความมั่นคงต้องมีการบูรณาการ การบังคับใช้กฎหมายพิเศษ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเจตนารมณ์ของกฎหมาย อันมีลักษณะเฉพาะ ตามความจำเป็นและพอสมควรแก่เหตุ หากเกิดประเด็นที่เป็นข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทด้านสิทธิมนุษยชน ต้องประสานให้องค์กรสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อตรวจสอบ ค้นหาความจริง และค้นหาคำตอบในประเด็นนั้นให้แก่สาธารณชน ทั้งนี้ กอ.รมน.ภาค 4 สน. ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การช่วยเหลือเยียวยาครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบในทุกๆ ด้าน จนเป็นที่น่าพอใจของทุกๆ ฝ่าย และทุกองค์กรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ระยะที่ 2 ควรพิจารณายกเลิกการประกาศใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วนำ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 มาประกาศใช้บังคับแทน เนื่องจากเป็นกฎหมายพิเศษที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนน้อยกว่า ทั้งยังเปิดโอกาสแก่ผู้ที่กระทำความผิดเพราะหลงผิด รู้เท่าไม่ถึงการณ์และถูกชักจูง เข้าร่วมขบวนการ ได้กลับตัวหันมาร่วมมือกับรัฐ
3. ระยะที่ 3 ถ้าหากยังมีความจำเป็นต้องบังคับใช้ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป จะต้องมีการเสนอให้แก้ไขปรับปรุงรายละเอียดเนื้อหาของบทบัญญัติในมาตราต่างๆ ของกฎหมายฉบับนี้ ตามการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้ว หรือพิจารณายกเลิกการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 77 ที่บัญญัติว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้า เพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่

ประชาชนและดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่างๆ ได้โดยสะดวก และสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง”

การวิจัยในครั้งต่อไป

งานวิจัยฉบับนี้เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้น ให้กับผู้นสนใจนำไปศึกษาและวิจัยเพิ่มเติม ในประเด็นหรือปัจจัยต่างๆ รวมถึงการศึกษาปัจจัยในส่วนของคุณภาพของข้อมูลภาคสนาม ได้แก่

1. การศึกษารูปแบบหรือแนวทางการยกเลิกกฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วนำกฎหมายปกติมาบังคับใช้แทน จะทำให้เหตุการณ์รุนแรงลดลงหรือยุติ ได้หรือไม่อย่างไร
2. ประเด็นที่ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อได้รับการเยียวยาจากหน่วยงานความมั่นคงไปแล้ว แต่กลับยังคงปรากฏเหตุการณ์รุนแรงขึ้นมาอีก มีปัจจัยสาเหตุที่เกี่ยวข้องกันหรือไม่อย่างไร
3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้คำถามปลายเปิดกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และเจ้าหน้าที่ความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง
4. กลุ่มสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus Group) การศึกษาข้อมูลจากการประชุมร่วมกับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ครองธรรม ธรรมรัฐ. (2563). *การใช้กฎหมายรักษาความมั่นคงของรัฐกับอำนาจการตรวจสอบของศาล*. สืบค้นจาก <http://www.pr.moi.go.th>
- พนมกรณ์ พันพรมมา. (2563). *กฎหมายพิเศษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปี ต ตานี : สำนักกฎหมายและสิทธิมนุษยชน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า.
- ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา. (2563). *การบังคับใช้กฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 : กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร*.
- กรกฎ ทองชะโชค. (2554) *การบังคับใช้กฎหมายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. มหาวิทยาลัยทักษิณ : สงขลา.
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2557). *วารสารวิชาการนิติศาสตร์ Law Journal Thaksin University*, ปีที่ 5(7), 22.
- คณะกรรมการการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้วุฒิสภา. (2555). *รายงานการพิจารณาศึกษากรณีการทบทวนการขยายเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ.
- พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ(บ.ก.). ปรีดา ทองชุมนุม(บ.ก.). ภาวิณี ชุมศรี (บ.ก.). (2554). *กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ระเบียบ คำสั่ง และแนวปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- เนรัญชรา กอมะณี. (2553). *กฎหมายว่าด้วยความมั่นคงภายในราชอาณาจักร : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย มาเลเซีย สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และอังกฤษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก shorturl.asia/xz72q
- พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (16 กรกฎาคม 2548). *ราชกิจจานุเบกษา*. 122(58 ก). น.1-9.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก ประคองเกียรติ อ่องสมบูรณ์
วัน เดือน ปี เกิด	30 เมษายน 2515
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์
พ.ศ. 2535	โรงเรียนนายสิบทหารบก (เหล่าทหารช่าง) รุ่นที่ 25/35
พ.ศ. 2540	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2552	หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 88
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2543 - 2545	ผู้ช่วยเสนาธิการอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2546 - 2549	ประจำแผนกหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน
พ.ศ. 2550 - 2551	อาจารย์โรงเรียนการกำลังสำรอง ศูนย์การกำลังสำรอง
พ.ศ. 2552 - 2553	ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. 2554 - 2558	หัวหน้าแผนกสำนักงานเลขานุการกองทัพบก
พ.ศ. 2559 - 2560	นายทหารยุทธการศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ 5 สำนักงานปฏิบัติการจักษุรักษาความมั่นคงภายในกองทัพบก
พ.ศ. 2561 - 2562	ฝ่ายเสนาธิการประจำสำนักงานผู้บังคับบัญชา
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2563 – 2564	ประจำสำนักงานปฏิบัติการจักษุรักษาความมั่นคงภายใน กองทัพบก

